

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Президентым изэлуклэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан илэнатлэ зылухъагъэр тыгъуасэ илъэсищ хъугъэ. Адрэ мафэхэм афэдэу мыри Ioфшлэгъу зэлуклэгъухэмклэ ушъагъэу щытыгъ.

Президентыр апэу зылу-лагъэхэм ащыщ Москва и Индустриальнэ банк и Красно-дар шьолгыр гъэIоры-шлэлэ ипашэу Цэй Аслъан. Зыцлэ къетIогъэ банкым икътумэ Мыекъуапэ къыщызлэхуыгъэным пае непэ зэшIуахырэ Ioфыгъохэм, бгъуитIур зэрэздэлэжъэан алъэкIышт лъэныкъохэм ахэр атегушылагъэх.

— Экономикэ кризисым илъэхъан Адыгеим чIэнэ-гъэшхохэр ымышIынхэ ылъэ-кIыгъ, — къылуагъ Тхьаклу-шынэ Аслъан. — Урысыем инэмькI шьолгырхэм банк-хэр ащызэфашIыжъхэмэ, тэ джыри ахэм ахэдгъэхъон амал зэрэтиIэр лъэныкъо дэгъукIэ къэбгъэлэжъэон плъэкIышт. Непэ республи-кэм инвестициеу кыхьэрэр нахьыбэ шIыгъэным, эконо-микэм хъхъоныгъэхэр егъэ-шIыгъэнхэм тапэкIи Ioф дэтшIэшт, хэкIыплэу щылэхэм тIаусэшт.

Цэй Аслъан къызэрэхигъэ-шыгъэмклэ, илъэсэу тызыхэ-тым игъэтхэпэ мазэ ехъулIэу банкым икътумэ Мыекъуапэ къыщызлэхуыгъэ гухэлъ яI. Ащ даклоу социальнэ мэхъанэ зилэ объектхэм яшIын, республикэм иотраслэ зэфэшъхъафхэм инве-стициехэр ахилъхъанхэм, сьд фэдэрэ лъэныкъокIи Адыгеим иэкономикэ шIуагъэ къыфи-хыным банкыр зэрэфэхъазы-рыр А.Цэйм къылуагъ. АР-м и Правительствэрэ банкырэ зэгурьIоныгъэ азыфагу илъэу зэрэздэлэжъэштхэм ичыхъэ зэрэтелгыр къыхигъэщыгъ.

Адыгеим ипашэ республи-кэм икIочIэ структурэхэм япа-щэхэм зэлуклэгъоу адырилагъэм лъэныкъо зэфэшъхъафхэм ащытегушылагъэх.

Илъэсэу икIыгъэм зэфэхъы-сыжъэу фэхъугъэхэм, мэфэкI мафэхэм ялэхъан правэуху-мэкIо органхэм яIoфшIэн зэрэ-зэхашагъэм зэригъэрэзагъэр Тхьаклушынэ Аслъан игуапэу къылуагъ.

Мы мэфэ дэдэм АР-м и

Президент Мыекъопэ къэра-лыгъо технологическэ универ-ситетым иректорэу Блэгъожь Хьазрэт, АР-м хэдзынхэмклэ и

Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Хъут Юрэ, цыфхэм яфитыны-гъэхэмклэ АР-м и Уполномо-ченнэ лIыклоу Анатолий Осоки-

ным зэдэгущыIэгъу адыри-лагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтыр А. Гусевым ты-рихыгъэ.

Къэлэ паркым игъэкIэжъын рагъэжъагъ.

ИлъэсыкIэм къызыдихыгъэ мэфэ ошIухэр къызыфагъэфедэхэзэ, псэо-лэшIхэм егIупшыгъэу Ioф ашIэ. Кон-курсим щытекIуи муниципальнэ об-разованием изаказ гъэцэкIэгъэныр къыдзызыгъэр ООО-у «АкваСтрой-Сервис» зыфилорэр ары. Ащ ипашэу Валерий Мешалкиным къызэрэтфи-Ioтагъэмклэ, проектым ыгъэнэфэрэ IoфшIэнхэр зауххэкIэ, къэлэдэсмэ

гухэм ателыгъэ асфальтыр атыра-хыгъ. Паркым идэхъапIэ пэблагъэу шы-тыгъэ фонтаныр Iуахыжъыгъ, ащ ычIыплэкIэ фонтаныкIэ бассейным нахъ пэблагъэу агъэпсышт, ащ ишIыни рагъэжъагъ.

Мы IoфшIэнхэм ауж тетIысхъапIэхэр кIэу дагъэуоцштых, жы хъугъэ чыг-хэр джыдэдэм раупкIых, ахэм ачIыплэ чыгыкIэ цыкIухэр агъэтIысыштых.

Зыцлэ къетIогъэ ыкIи нэмыкI IoфшIэнхэр гъэцэкIэгъэнхэм пае генпод-

Къэлэ паркыр агъэкIэжъы

ягъэпсэфыплэ итеп-лэ лъэшэу зызэ-рихъокIышт. ЗэкIэ паркым илэ лъэсрыкIо гъогухэм плиткэхэр атыралъхъащтых. Ащ ыпэкIэ ахэм псыр, газыр зэрыкIошт тру-бэхэр, электрическэ гъучычхэр ачIаль-хъащтых. Гъогуб-гъумэ алут остыгъэ-хэр зэблахъуштых.

А зэпстэум пае гъо-гухэм ателыгъэ асфальтыр атыра-хыгъ. Паркым идэхъапIэ пэблагъэу шы-тыгъэ фонтаныр Iуахыжъыгъ, ащ ычIыплэкIэ фонтаныкIэ бассейным нахъ пэблагъэу агъэпсышт, ащ ишIыни рагъэжъагъ.

Мы IoфшIэнхэм ауж тетIысхъапIэхэр кIэу дагъэуоцштых, жы хъугъэ чыг-хэр джыдэдэм раупкIых, ахэм ачIыплэ чыгыкIэ цыкIухэр агъэтIысыштых.

Зыцлэ къетIогъэ ыкIи нэмыкI IoфшIэнхэр гъэцэкIэгъэнхэм пае генпод-

рядчикэу ыпшъэкIэ зыцлэ къы-щетIуагъэм субподряд организациехэри гъусэ ышIыгъэх. Ахэм ащыщ псэо-лэшI фирмэу «Стройсервис «Динара» зыфилорэр. Ащ итехникэкIэ мы мафэ-хэм гъогухэм ателыгъэ асфальтыр тырахы, нэмыкI хьылъэзэщэ IoфшIэн-хэри агъэцэкIэх.

ТигущыIэгъу къызэрэтиIуагъэмклэ, илъэсэу кыхъагъэм имэкъуогъу-бэдзэ-огъу мазэхэм анахъ кIасэ мыхъоу Ioф-шIэн пстэури аухын-хэщъ, паркыр гъэ-кIэжъыгъэу атын гу-хэлъ яI. ЗэкIэмкIи сомэ миллионишъэ паркым игъэцэкIэ-жъын пэлуагъэхьащт.

Къэлогъэн фæе рес-публикэм ипашэхэр къэлэ паркым игъэ-кIэжъын яшъыпкъэу зэрэлъыплъэхэрэр.

АР-м и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къум-пIыл Мурат пчъагъэрэ мы объектым щылагъэх, IoфшIэнхэр зэрэзэхаша-гъэхэм зыщагъэгъозагъ.

ЕЛБЭШЭ Руслъан.
Сурэтхэр Ишъынэ Аслъан тыри-хыгъэх.

КЪЫТФЭГУШУАГЪЭХЭМ ТАФЭРАЗ

Тыгуасэ, щылэ мазэм и 13-м, урысые печатим и Мафэ хагэунафыкыгъ. Типрофессиональнэ мэфэкыкIэ Адыгейм ижурналистхэм пстэумэ апэу къытфэгущуагъэх АР-м и Президентэу Тхыакушынэ Аслъанрэ Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхыаматэу Анатолий Ивановымрэ.

Джащ фэдэу къызэрэтфэгущуагъэхэр къызыщыралотыкIыр телеграммэхэр бэу тиредакцие къэкIуагъэх. «Адыгэ макъэм» илофышIэхэм къафэгущуагъэх АР-м ихэдэкIо коммиссие ипашэу Хьут Юрэ, Урысые политическэ партией «Единая Россия» зыфилорэм и Адыгэ шьолгыр къутамэ исекретарэу Iэшэ Мухьамэдрэ игъэцэкIэкIо комитет ипашэу Александр Лузинымрэ, Адыгэ ыкIи Краснодар электрическэ сетхэм япашэу Нэтхьо Инвер, Кошхьэблэ район администрацием ипашэу Тхыаркъохьо Налбий, Адыгэкалэ иад-

министрацие ипашэу Хьатэгъу Налбий, УФ-м ПенсиейхэмкIэ ифонд и Къутамэу АР-м шыIэм ипашэу Къулэ Аскэрбий, Краснодар краим игубернатор и ЛыкIоу АР-м шыIэ Николай Пивоваровыр, АР-м имэзхэм я ГъэlorышIапIэ ипашэу Былымыхьэ Рэщидэ, нэмыкIхэр.

Лъэшэу тигуапэ типрофессиональнэ мэфэкыкIэ ащ фэдэу тыкызырэхьагъэхьыгъэр, гушыIэ дэхабэ къызэрэтфатхыгъэр. Иофэу дгъэцэкIэрэмкIэ пшгъэдэкIыж ин зэрэтхьырэр, икIоу ыкIи игъом къэбар пстэури цIыфхэм алъыдгъэлэсыным тызэрэпылгыр, республикэм ишыIаIкIэ лъэкпъ гъэзетым илахьышIу зэрэхишIыхьэрэр къызэрагурылорэр, тилофшIэн уасэ къызэрэфашIырэр ащ къеушыхьаты. Къытфэгущуагъэхэм «тхыашгуегъэпсэу» ятIо, тапэкIи тилофшIэн къышытымыгъаIэу, лъэкпъ гъэзетыр зэрэлъыдгъэкIотэщтым тыпылтыщт.

ЛЫХЪУЖЪЫМ ЫЦІЭ ЕДЖАПІЭМ ФАУСЫГЪ

Шэуджэн районым шыщ къуаджэу Хьакурынэхьаблэ къышыхьугъэ Андырхьое Хьусенэ Хэгъэгъу ззошхом лыгъэу шыцэрехьагъэм фэшI СССР-м илитераторхэмкIэ апэрэу Советскэ Союзым и ЛыхъужьыцIэ къыфау-сыгъ. Хьусенэ ыцIэ къызышхьугъэ къуаджэм имызакоу районми, Украинэм ит къутырэу Дьяково пэмычыжъэу зыщыкIодыгъэ чIыпIэми дэгъоу ащызэлъашIэ. Лыхъужьым икIуаджэ ащ имузей зыщагъэпсыгъэр бэшIагъэ.

Джыри мары къэбар гушIуагъо къытлыгъэсыгъ. Муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ Шэуджэн районым инароднэ депутатхэм я Совет бэмышIэу ышIыгъэ унашъом тетэу Мамхыгъэ гурыт еджапIэу N 4-м Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Андырхьое Хьусенэ ыцIэ фаусыгъ. А къэбарым лъэшэу ыгъэгущуагъэх къуаджэхэу Хьакурынэхьаблэрэ Мамхыгъэрэ ащыпсэухэрэр, еджапIэм шылажъэхэрэр ыкIи шеджэхэрэр, а

еджапIэр илътэс зэфэшхьафхэм къэзыухыгъэхэр.

Джащ фэдэу район Советым джыри зы унашъо бэмышIэу ышIыгъ. Ар зыфэгъэхьыгъэр Мамхыгъэ гурыт еджапIэм апэрэ директорэу иIэгъэ Тыу Шумафэ ехьылIэгъэ нэпэеплъ шIэжъ пхъэмбгъур еджапIэр зычIэт унэм зэрэраIулъыщтыр ары. Тыу Шумафэ къуаджэу Мамхыгъэ къышыхьугъ, апэрэ просветителэу ар къуаджэм дэсыгъ. Апэу класситIу хьурэ еджэпIэ цIыкIу шIыхьафкIэ къоджэ пчэгум ащ раригъэшIыхьэгъагъ. Джары непэрэ гурыт еджапIэм итарихъ къызщегъагъэр. Лъэшэу ифэшъошэ шьыпкIэу ар алъытагъ Тыу Шумафэ зэкIэ зышIэхэрэм.

Мы Иофыгъо дэгъухэм язэшIохын республикэ общественнэ шIушIэ организациеу «Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ» зыфилоу къалэу Мыекъуапэ шызэхашагъэм исовет иIахь мымакIэу зэрэхэлъыри хэгъэунафыкыгъэн фае.

ЛІХЪУСЭЖЪ Хьаджэртбый.

Афэгущуагъ

Шэуджэн район гъэзетэу «Заря» зыфилорэр къызыдэкIырэр илътэс 75-рэ зэрэхьугъэм фэшI ащ шылажъэхэрэм республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакцие илофышIэхэр гуфэбэныгъэ хэлъэу афэгущуагъ. ТапэкIи ягъэзет къызытхыкIыхэрэм япчъагъэ хэхьонэу, гъэзет нэкIубгъохэм къарагъэхьэрэ тхыгъэхэр нахьышIу хьунхэу, гъэзетеджэхэр нахь агъэрэзэнхэм афэгъэхьыгъэ амалхэр зэрэхьанхэу афало.

***

Ти Шэуджэн район гъэзетэу «Заря» къызыдэкIырэр илътэс 75-рэ зэрэхьугъэм фэшI лъэшэу тигуапэу ащ иредакцие илофышIэхэм тафэгущуагъ, тапэкIи гъэхьагъэу яIэхэм ахагъэхьонэу тафэлъало.

Республикэ общественнэ шIушIэ организациеу «Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ» зыфилорэм исовет.

ШьушIэным пай ИНСПЕКТОРЫР ЕГУЦАФЭМЭ

Хэти къыгурэIо ешъуагъэу рулым кIэлъытIысхэрэ водителем тхьамыкIагъоу цIыфхэм къафихьын ыльэкIыщтыр зыфэдизыр. Ащ ишыхьатэу мафэ къэс телевидением макIэп къыгъэлъагъэр, гъэзетхэм къатхьырэр. Гъэнэфагъэ мыхэм афэдэ водителхэр нахь пхыашэу гъэпшынгъэнхэ, законхэр нахь гъэпытэгъэнхэ зэрэфаер. Ахэм алъэныкыкIэ унэшъуакIэхэри аштэх.

ГИБДД-м иинспектор къыгъэуцугъэ машинэм ируль кIэ-лырысыр ешъуагъэу ащ гуцаф ешIымэ, а чIыпIэ дэдэм джы ар щигъэунафын ыльэкIыщт ащ фэдэ амал къэзытырэр приборэу ылыгъымкIэ, ау шыхьатитIу а лъэхьаным иIэн фае. Водителыр ешъуагъэмэ агъэунафыным пае

инспекторым ар врачхэм адэжъ зигъэкIон ыльэкIыщтыр а чIыпIэм ащ фэдэ уплъэкIун шырашIылIэным шоферыр къемызэгъы, приборым къыгъэлъагъорэм цыхьэ фимышIы е, ежъ водителыр ащ емыуцалIэрэм, ар ешъуагъэу инспекторым гуцаф ышIы хьумэ ары.

Водителыр ешъогъэ-емышъуагъэр врачхэм аушлъэкIуным пае тхылъ (направление) инспекторым къыритхыкIы хьуми шыхьатитIу иIэн фае. Законодательствэм къызэрэдилъытэрэмкIэ, къыгъэуцугъэ машинэм ируль кIэлъырыс водителыр ешъуагъэмэ инспекторым приборэу IэкIэлъымкIэ ымыгуплъэкIуэ, врачхэм ар агъэунафыным пае ахэм адэжъ ыгъэкIонэу унашъо ышIын фитэп.

КЪЭБАРЫКІЭХЭР

МИЛЛИОН 230-м ЕХЪУ АФАТУПЩЫГЪ

2009-рэ илътэсым бизнес цIыкIумрэ гурытымрэ апэлухьанэу Адыгейм сомэ миллион 233-рэ къытIупщыгъ. Ащ шыцэу миллион 60-р республикэ бюджетым, миллиони 121-р федеральнэ программэу гурыт ыкIи предпринимательствэ цIыкIум афэгъэхьыгъэм шыцэу къатIупщыгъ.

ЗэкIэмкIи предприниматель мин 16-мэ къэралыгъор IэпыIэгъу афэхьугъ. Ахэм ащыцэу нэбгырэ 375-мэ сомэ миллиони 143-рэ аратыгъ. 2008-рэ илътэсым елътытыгъэмэ, финанс IэпыIэгъу зылэкIэхьагъэр икIыгъэ илътэсым фэдитIукIэ нахьыбэ хьугъэ. Ахьцэу аратыгъэри фэди 2,5-кIэ нахьыб. Ащ ехьылIагъэу макъэ къыгъэлIугъ АР-м экономикэ хэгъэхьоньгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Министерствэ.

Министерствэм къызэрэщалауагъэмкIэ, предпринимательхэм кыхьэхьэ илътэсым джыри IэпыIэгъу афэхьуцых, ащ административнэ пэрыохъу иIэштэп.

ЗЭХЪОКІЫНЫГЪЭХЭМ ЯШІУАГЪЭ КЪЭКІОЩТ

Илътэсэу икIыгъэм УФ-м и Къэралыгъо Думэрэ Правительствэмрэ законыкIэхэр аштагъэх, тапэкIэ аштэгъагъэхэм зэхъокIыныгъэхэр афэхьугъэх, унэшъо зэфэшхьафхэр ашIыгъэх. Ахэр цIыфхэм ящылэныгъэ нахьышIу зэрэхьуцым фэлэжъэщтыр.

ГуцыIэм пае, щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу ИофшIапIэ къэзытыхэрэм зэтыгъоу атырэ социальнэ хэбзэ-лахьхэм ачIыпIэкIэ страхованиемкIэ взносхэр бюджетым хэмыт фондхэм афагъэкIонхэу ашIыгъ. Ахэм къахэхыгъэ мылькур ары фэгъэкIотэнхэм, медицинэ страхованием, гъэпсэфыпIэхэм япутевкэхэм, нэмыкI социальнэ Иофхэм анауагъахьэрэр. Джащ фэдэу щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу зыныбжэскIэ зытефагъэхэм афагъэуцугъэ пенсиер, гурытымкIэ лъытагъэу, сомэ 7871-м нагъэсыгъ, сэкъатныгъэ зилэхэм япенсие сомэ 5118-рэ хьугъэ, сабыеу зятэ зимылэжъхэм афагъэуцугъэ пенсиер сомэ 4056-рэ ашIыгъ. Социальнэ пенсиер гурытымкIэ лъытагъэу сомэ 4268-м нэсыгъ. Пенсионерым мазэм къыратырэр субъектэу зэрысым узэрэпсэун плъэкIыщт ахьцэу цагъэнэфагъэм нахь мэкIэщтэп.

Джащ фэдэу илътэсыцыкIэ узэкIэлэбжъымэ ны мылькур (ар сомэ мин 312-рэ мэхъу) зыфагъэнэфэгъагъэхэм щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу къаратыщт. ПсэунIэу къащэфыщтыр е ипотекэу агъэпсыгъэр тым тетхэгъэщтми, ар агъэфедэнэу фитыныгъэ яIэ хьугъэ, кредит икIэрыкIэу ашIыжъыгъэм, ащ итыжъын пэIуагъэхьан алъэкIыщт. УФ-м и Президент унашъоу къышIыгъэм тетэу, жьоныгъуакIэм и 1-м ехьулIэу Хэгъэгъу ззошхом иветеранхэм зэкIэм мин 7-м тфырытф, тилым шыIагъэхэм сомэ мин зырыз зэраратыщтыр УФ-м финансхэмкIэ и министрэ къыIуагъ. УФ-м и Правительствэ ипацэу къызэриIуагъэмкIэ, дэем къулыкъу цызыхьыхьэу, унэ чэзыум хэтхэм зэкIэм 2010-рэ илътэсым къаратыщт. Дачэ зилэхэм «амнистиеу» къафашIыгъагъэри гъэтхапэм и 1-м нэс агъэкIотагъ.

ТранспортымкIэ хэбзэ-лахьхэм афэгъэхьыгъэ Федеральнэ законым зэхъокIыныгъэхэр фащIыгъэх. Ащ фэдэу е зэрарэу хэлъыр водителхэр ары анахьэу зэхэзышIэщтхэр. Мы илътэсым къыщыублагъэу транспорт хэбзэ-лахьхэм хагъэхьонэу е хагъэкIынэу субъектым ипацэхэм фитыныгъэ къараты. ПсэунIэу кодексым зэхъокIыныгъэу фащIыгъэхэм атетэу, ыкIэ хэмылэу ахэр приватизацие зэрашIыцтыгъэхэм иналъэ гъэтхапэм и 1-м екIы, ау мы илътэсыр къызыхьагъэм къы-

щыублагъэу къоджэ псэунIэхэм адэс кIэлэегъаджэхэм Иоф зыщашIэрэ уахьтэм къыкIоцI цыпсэунхэу къаратыгъэ унэхэр приватизацие ашIынхэу фитыныгъэ яIэ мэхъу.

ЗэхъокIыныгъэхэр зыфащIыгъэ Федеральнэ законхэм ащыц ООО-хэм афэгъэхьыгъэр. ГуцыIэм пае, компаниер зые нэбгыритIум язырэм ежъ иIахь ыцэжъынэу рихьухьагъэмэ, ыпэрашIэу ар игъусэм ыцэфыжъыщтмэ зэригъэшIэн фаеу ашIыгъ. ПсэолъэшIыным дэлэжъэрэ компаниехэм Иоф зэрашIэ-щтымкIэ фитыныгъэу къаратыгъагъэхэр (лицензиехэр) щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу къызытырагъэу-уцагъэх. Ахэр джы ежъ-ежъырэу зызыгъэлорышIэ-жъырэ организациеу (саморегулируемые организации) зэхъажажъынхэ фае.

ПсэунIэу къэпцэфыгъэм лъыптыгъэ сомэ миллионитIум (ащ фэдиз лъыптыгъэмэ) ипроцент 13-р къадыпхыжъын плъэкIыщт. Хэбзэ-лахьхэмкIэ кодексым зэхъокIыныгъэу фащIыгъэхэм къызэрэдалъытэрэмкIэ, ащ имызакоу, унэ псэунIэу цыпIынэу чIыгоу къэпцэфыгъэмкIа а процентхэр къыуатыжъынхэу фаеу щыт.

НэмыкI унашъохэри аштагъэх. ГуцыIэм пае, щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу аркэ бэшырэбэу грамм 500 зэрытым ыуасэ сомэ 89-м нахь мымакIэу хьугъэ. Ащ нахь пыутыр шапхьэхэм адимыштэу ашIыгъэу мэхъу. Илътэсэу кыхьагъэм къыкIоцI псэунIэу нэпчэ фабэу итымрэ псэу унагъом ыгъэфедатгъэмрэ къэзыгъэлъэгъоцт оборудованиер (счетоводхэр) арагъэуцон фае. КъэкIорэ мээе мазэм къыщыублагъэу илътэсипIэ нахьыбэ зыныбжэ автотранспортыр яптыжъыгъэм, тикъэралыгъо къыщащIыгъэу автомобиль къэпцэфыщтмэ сомэ мин 50 къызырэрэуатырэмкIэ сертификат къадыпхын плъэкIыщт.

Зэтыгъоу атырэ къэралыгъо ушэтынхэр цыIэныгъэм къызыхьагъэхэм къыщыублагъэу гурыт еджапIэр къэзыухыгъэхэм ащыэрэ еджэпIэ зэфэшхьафхэм тхылъхэр аратынхэ алъэкIынэу щытыгъ. ЕджанIэу е сэнэхьатэу кыхьахьыцым ипчъагъэ гъэнэфагъэагъэп. Мы илътэсым къыщыублагъэу ашIыгъэр еджэпIытф нахьыбэм уитхылъхэр яптынхэ, еджанIэу нэпчэ специальностиц нахьыбэ къыщыхьанхын уфитыщтэп. Къэралыгъо программэмкIэ гъэсэнэгъэ зэрагъэгъотыным фэшI, банкхэм чIыфэ къызэраратыщтыгъэм ишапхьэхэм зэхъокIыныгъэхэр афэхьугъэх.

Зыгъэпсэфыгъо мафэхэри Правительствэм цыгъушIагъэхэп. Ащ унашъоу къышIыгъэм тетэу, мээам и 22-р, блыпэр, зыгъэпсэфыгъоцт, ащ ычIыпIэкIэ мээам и 27-р, ишмэбэтыр, ИофшIэгъу мэфэщт. Джащ фэдэу шэкIогъым и 5-р, бэрэскышхо мафэр, зыгъэпсэфыгъоцт, и 13-р ИофшIэгъу мэфэщт.

УНЭГЪО ХЪЫЗМЭТЫМ КЪУАДЖЭР ЕГЪАШХЭ

АДЫГЭКЪАЛЭ бэмы-шлэу тыщылагъ. Ащ непэ ищылэкIэ-псэукIэ фэгъэ-хыгъэ тхыгъэхэр къэдгъэхьа-зырыхэ зэхъум шылэныгъэм илэныкIэ псэуми зафэдгъэ-загъ. Чыгулэжыным, фермер-хэм, унэгъо хъызмэтым афэ-гъэхыгъэ Иофыгъохэм тазы-кIэупчIэм апэу зигугъу къыт-фашыгъэр поселкэу Псэкъупсэ щыпсэурэ Тхьагъэпсэу Хьадж-мос. Ащ тылукIэмэ зэрэтшIои-гъор къалэм иадминистрация ипашэ игуадзэу Джамырзэ Гошнагъо зешIэм поселкэм иадминистраторэу Мамыекъо Юрэ телефонкIэ фытеуи, шэ-джэгъоужым былымхэр къы-дигъэзыхъажынкIэ Хьадж-мосэ ядэжъ къызэрэщытэжэ-щтыр къыриуагъ.

Ащ ехуулэу тэри Псэкъупсэ тынэсыгъ. Шыонзэтэлъыр къэлэпчъэIум Iупхагъэу зы-тэлъэгъум ар тызыфаклорэм зэ-риунэщтым тычыхэ телъэу тыкыщыуцугъ. Автомашинэ макъэр зэрэзэхэхэу IуфэфыкIэу шагум къыдэлъэти бысымыр къытпэгъокIыгъ, унэми тыри-щагъ. Тызэрыхъагъэри къабзэ, дахэу зэIыхыгъ, фэшIыгъэу зэрэщылэхэри къэошIэ. Бысы-мыр ары нэмыIэмэ Iужьыр, псынIкIэу мээкIо, илофшIаIкIэ фэдэу зэрэпсэурэри къыгъэ-лгъагъозз, тиупчIэхэм джэуап-хэр къаретыжы.

— Сэ 2008-рэ ильэсым иты-гъэгъэзэ мазэ ильэс 60 сы-хъугъ, — къырегъажэ Хьадж-мосэ. — Унэе хъызмэтшIаIлэ зэхэсшагъэ. Сызыпылър бы-лымхуныр ары. Мы лъэхъа-ным былымпашъэми шымы шхъэ 40 сI. Ахэм ащышэу шыхэр 3, чэмэу тшырэр 12. Адрэхэр танэх, шкIэхужьых. Джыри тэнищ апэрэу къэлъ-фэнхэу щыт. Непэ ехуулэу щэрэкIо тэрэз къысхышIэмэ лы тонн зыщыплI сцэн слъэ-кIынэу сыщыт. Ау ар зэуIоу зыштэн шылэп. Шэн-щэфэ-ным пылхэу къытэуалэхэрэм ятэты.

Шыпкхэр пIощтмэ, мы Io-фымкIэ Адыгэкъалэ имэрэу хадзыгъэкIэ Хьатэгъу Налбый къызделэнэу ыуагъэшъ тыпэ-плъэ. Игушылэ зэригъэцэ-кIэжыщтми сищыхэ телъ. Ауштэу зыкIаIорэр мызэу-мытIоу теуалэу къыхэкIы-гъэшъ, игушылэ шыгъушпагъэу къэсшIэжырэп. Мары мы ура-мым икIыхъ-икIыхъэу псыр къаIоштыгъэп, псынэм къы-хызэ чэмхэр псы езгъашъо-щтыгъэх, къынышхо слъэгъу-щтыгъэ. Джы тракторхэр къы-гъаIохи мэфитIукIэ трубэхэр къычIалэхъаи, щагухэм къа-дэжъи зыдгъэпсэфыжыгъ.

Корр.: Джыри хэта къыбдэлэхэр, ИофшIэнэу узыпылгым уасэ къезыты-хэрэр?

Т.Хь. Республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министерствы дэгъоу къызделэ. Министрэу Юрий Петровыри, иапэрэ гуа-дзэу ХьэпэкIэ Аслъани къыс-фэдэгъух. СыкIомэ сызфэIуа-гъэр къысфэгъэцэIэ, ежъхэм яIoфышIэхэри къысфэгъаIох, къыздырагъаIэх. Сэри шэпхэз гъэнэфагъэхэм атетэу сипшэ-рылхэр сэгъэцэIэх. Тыгъос-нахыпэ банкым сыкIуи мэ-зитIум тефэрэ чIыфэу стелъыр къэстыжыгъ, мары ситхылъ-хэр хъазырхэу, зэгъафэгъэхэу

щылъых. 2005-рэ ильэсым со-мэ мин 500-м ехъу къаIысхы-гъагъ. ЫзыныкIом нахыбэр стыжыгъахэ. Къэнэжыгъэ хъати шылэп. Адрэхэм япIалъэ къэсыгъэп. Джыри сомэ мини 150-рэ къысхын сыфитэу ыкIи къысатынэу къысалуагъ.

Корр.: Сыд епшIэнэу ара ащ?

Т.Хь. Чэмэу сIлэхэм ахэз-гъэхъон симурад. Былымхэр мэээ заулэ нахъ амыныбжэу сщэфынхэ сыгу хэлъ. ШкIэ

стын слъэкIынэу секIолIэшт. Джары непэ былымшхъэу сIлэхэм ахэзгъахъомэ зыкIыс-шIоигъор. А гухэлъэу сIлэхэм республикэм и Министерствы ащыгуагъэ сшIыгъэ.

Корр.: Адэ гухэлъышIоу уиIэхэм Адыгэкъалэ имэрэу Хьатэгъу Налбый ащыб-гъэгъоагъэба?

Т.Хь. Ащысымыгъэгъуагъэ хъуна. Ащ зэкIэ сигухэлъхэр ешIэх. IэпыIэгъу къысфэхъу-нэуи къысIуагъ, къысфэхъу

къэтэлэжы. Ар зыфэдиыр учет шыгъуае. КIодырэп, тэ тIуачIэкIэ къэтхыжырэп тэтий.

Корр.: КIымафэм сыдзу-щтэу уфэхъаыра? Икъу-щта Iусэу уиIэхэр? Сыд фэдэха ахэр? Хэта ахэм ягъэхъаырынIэ IэпыIэгъу къыпфэхъухэрэр?

Т.Хь. Мэкъоу сIлэр зыфэ-дизыри тIэчырэпышъ къэло-гуай. Гъэнэфагъэр гъэрэ згъэ-хъаырыщтыгъэм нахыб —

мы лъэхъаным чэм телъытэу къэтхыжырэп килограмм 15 фэдиз, чэш-зымафэм гъэш килограммишъэм ехъур къаIэ-кIы. ЛъфэгъаIэу тилэр шхъэ зыщыплI. Адрэхэри къызэ-лбылфэхъы.

Чэмхэр зыщырэр джа ып-шъэкIэ зигугъу къэсшIыгъэ сишъхъэгъусэу Мэлайчэт ары. НэбгыритIуми пчэдыжым сыхъатыр тфым тыкътэджы. Ежъ чэмхэр ышхыгъу къуаер рехыфэ сэри ащ сыриIэпыIэгъу, сIофшIэнхэри сэгъэцэIэх, Iусхэр сэгъэхъаырых, бы-лымхэм ясэты, къақырхэр, Iэщыр сэгъэкъабзэх. ЕтIанэ ежъ Адыгэкъалэ ИофышIэ ма-кIо, сэри былымхэр хъупIэм дэсэфых.

Гъэщыр шэгъэным тыпы-лэп. Ар къуае итэхы. Гъэгъу-пIэхэри тилэх. Тикъуае Адыгэ-къалэ щызэрапхъо, IэкIыб къэ-ралхэми арагъахъу къыхэкIы, унэм къаIохэрэми ятэщэ. Арышъ, гъэщым илугэкIынкIэ къыныгъо тилэп.

Корр.: Хьаджмос, уIу-жыыр, уIэпкIэ-лъапкI, псынIкIэу озекIо, зэшIон-хырэри, пфызшIокIырэри бэдэд. Уищылэныгъэ гъогу сыд фэдагъа? Ильэс тхъа-ниа ИофшIагъэу уилэр?

Т.Хь. 2008-рэ ильэсым ты-гъэгъэзэ мазэм и 25-м ильэс 60 сызэрэхъугъэр хэзгъэунэфы-кIыгъ. ЧылэмкIэ къагъэко-щыгъэ Шэбэнэхъаблэ сыкыс-щыхъугъ. 1968-рэ ильэсым тракторист курсыр Пэнэжы-къуае къыщысыгуи, механизаторэу ИофшIэныр езгъэжыгъ. 1973-рэ ильэсым IэрышIыхыр ашIы зэхъум тыкэкъоштыгъэу поселкэу Псэкъупсэ тышэпсэу. Совхозэу «Путь Ильичар» зэ-бгырагъэзыфэ ащ сыримэлэ-хъуагъ. Ащ сызэрэщылажы-рэм пае къэмынэу мэлхэр, бы-лым пIэшъэ 12 сIыгыштыгъ, щэри бэу къэсхыжыщтыгъ. 1983-рэ ильэсым Теуцожъ рай-оным щызэхашэгъэгъэ зэнэ-къокум (а лъэхъаным район гупчэр Тэхъутэмыкъуае дэ-тыгъ) сыхэлажыи, гъэш тон-нитф къэралыгъом есши, пэ-рытныгъэр къыдэсхыгъ, апэрэ автомашинэу къэкIуагъэри къысатыгъагъ.

Джары сIлэжыакIэри, сипсэу-кIэри. ЕгъашIэми чIыгум сIэ хэлъыгъэ, былымхэр тиуагъо-кIэ тилэзэ сесагъэшъ, ахэм са-пымылэу, сахэмытэу сыщы-Iэщтыгъэп. Зыр наркоман, ад-рэр ешъуакIо, сэ былымхэр схуныр, лыр, гъэщыр къэс-хыжынкхэр, ахэр сихъоинхэр сикIас.

Ахэм язакъоп Хьаджмосэ зыпылэу шкIэцIыкIу зыщы-плIэу къақырым чIэтхэм су-рэт атетхынэу Iэшышхом ты-зыдэхъэм дэтлэгъуагъэхэр. ШуцIэрымэр атырихэу, шъэ-джашъэ шIыжыгъэхэу тхъа-чэт 50-м ехъу ащ дэт. Чэтхэ-ри шъэм ехъоу яI.

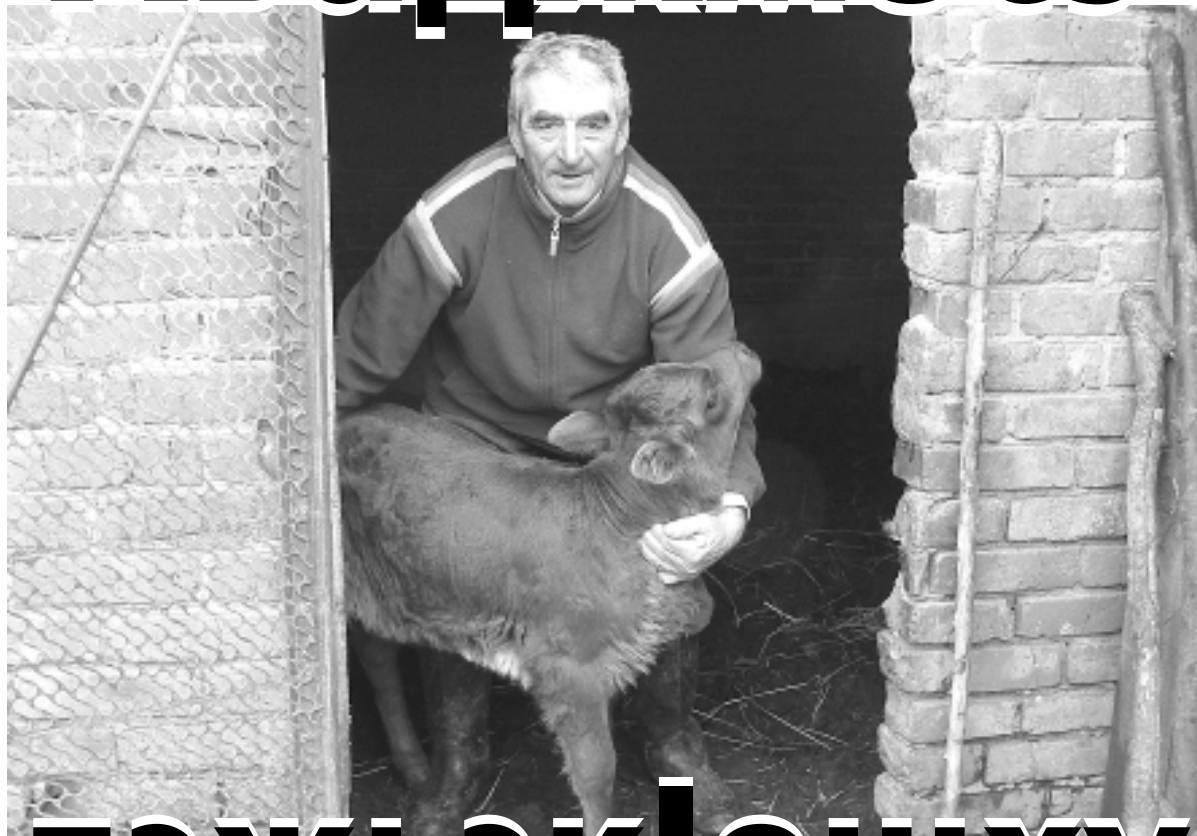
Джауштэу нэхъойрэ бэрэчэ-тыгъэрэ зыдэлъ шагум ибысы-мэу Тхьагъэпсэу Хьаджмосэ ыныбжэ ильэс 60 зэрэхъугъэм-кIэ тыкыфэгъушIуи, псауныгъэ пытэ иIэнэу, бэгъашIэ хъунэу тыкыфэлъауи, зэхэтхыгъэмрэ къэтлэгъугъэмрэ дгъэшIагъо-зэ тигъогу тыкытэхъажыгъ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэтым итыр: **Тхьагъэпсэу Хьаджмос.**

Тезыхыгъэр Лъэхъусэжъ Хьаджэртэбий.

Хьаджмосэ

лэжъэкIошху

цIыкIухэми хъушт. Згъотырэр ары сщэфырэр. ЕтIанэ сэгъэ-пщэрыжых. Чылагъохэр къэ-сэкIухэжышъ, унагъоу зы-щэштхэр зэсэгъашIэх. Мары ахэм афэдэхэу зышэнхэ зылэ-кIыштхэм ацIэ-лъэкъуацIэхэр тхыгъэхэу сIлэх. Ахэр зыщыс-щэфыгъэхэм ацIэ-лъэкъуацIэ-хэри, чылагъоу зыщыпсэухэ-рэри, урамэу зытесхэри зэкIэ итхагъэу республикэ Мини-стерствэм сэхъыжы.

Корр.: Ахэр сыда зы-кIэпцэфыщтхэр? Мары къэпIуагъэба ори уиIэхэу, лыр пты шIоигъоу, зэ-пцэщтыр умыгъотэу.

Т.Хь. Сэ сIлэхэр ины хъу-гъахэ, згъэпщэрыгъахэ, кило-грамм 300 къызэрыкIыштхэр ахэтых. Ахэм афэдэ шкIэхужь-хэр пIыгъыжыхэ хъуштэп, пцэнхэ фае. Сыда пIомэ ахэм зи ахъоужыны шылэп, зэрар нэмыкI къыпфахыжыщтэп. Сэ сщэфыхэрэр ныбжэ зимыIэ былымкIэхэу бгъэпщэрынхэ плъэкIыштхэр арых.

ЕтIанэ сипланхэм къыдалы-тэ 2014-рэ ильэсым шылэшт кIымэфэ Олимпиадэм зыфэз-гъэхъаырынэу, ащ сIлахы-шIу хэсшIыхъанэу. Сыдэуштэу пIуагъи? Ари къэсIон. Непэ лы тоннищ стынэу къэсIуагъэмэ, 2014-рэ ильэсым Олимпиадэм икызэлухыгъом ехуулэу лы тоннипшIым къыщымыкIэу

ыкIи. Арыба псыри сишагу къызыкIыдаригъэшагъэри. ХъупIэмкIи къызделэнэу къы-сIуагъ. Анахъ макIэми мэ-къупкымыи, хъупIэми гектар 30-м ехъу сишыкIагъ. Нахыбэ къысфашIымы нахышIух. Мы лъэхъаным зы шхъэм лы ки-лограмм 300 кыкIэу сIл. Джы лы тоннипшI къэсхыжыным пае ахэм афэдэу анахъ макIэми шкIэхужь 32-м къыщымыкIэу згъэпщэрынхэ фае. Джары щэ ешъорэ шкIэхэри зыкIэсщэ-фыхэрэр. Ахэм афэдэхэр си-шхыгъэгъусэу Тхьагъэпсэу Мэ-лайчэт (ар къалэм иапэрэ еджа-плэ ипщэрыхъаIу) сIлэпыIэгъоу тэгъэпщэрых, ильэситIурэ ны-кьорэкIэ килограмм 300 яон-тэгъугъэ тэшIы.

Корр.: Сыд фэдица а уахътэм къыкIоцI кIуа-чIэу ыкIи мылкъоу тежъу-гъэкIуадэрэр?

Т.Хь. Рэмэзан, ар сыдэуштэу учет пшIына? Бухгалтерие тилэп. Тилэки, сыдэуштэу учет пшIына чэщи, мафи, тхъама-фи, шэмбэти зэрэтимылэр, нэф-шъагъом шегъэжыгъэу пчыхэ мзэхэ охъуфэ уцуи тIыси ти-мыIэу Ioф зэрэтшIэрэр, ащ фэ-дизым цIыф кIуачIэу дгъэкIо-дырэр. Iусхэм ягъэхъаырын изакъоми цIыф кIуачIэу те-кIуадэрэр зыфэдиыр ори-ошIэ. КIэкIэу къэпIон хъумэ, сэрырэ сишхыгъэгъусэрэ зэкIэ

тонн 20 фэдиз хъунэу къысэ-дзэ. Ахэр сфэзыупкIэхэрэми, къысфизыщыжыгъэми ыпкIэ ястызэ сшIыгъэ. Пындж пы-дзафэри сишыкIагъэм ехъоу Адыгэкъалэ дэт заводым къы-дэсщыгъ. Ащ зыгорэхэр хэз-гъэкIухъагъэхэу сэгъажышъ, бардэ фэдэу сэшIышъ, чэм лъфагъэхэм, шкIэхужьхэм зэ-рэгъушъэу ясэты. Былымхэр сихатэ ызыныкIэ базэ сшIы-жыгъэу дэтых. Ащ бгъагъэу дэсшIыхъагъэм чэщырэ ацIэ-хъажых. Мэфэ реным шым сытесэу сэгъэхъух, пчыхэ мэ-захэ зыхъукIэ Iэщым къыдэ-сэгъэзыхъажых. Жомыри си-хъои. Ар станицэу Динскоим кырызгъэщыгъэу уарзэм чIэу-хъумагъэу щылъ. Комбикормэу сфикъуштыри къэсщэгъах.

Корр.: Сыд фэдица мы лъэхъаным цэу къэпхы-жыырэр? Хэта чэмхэр зы-щыхэрэр, гъэщыр зезыгъа-кIорэр?

Т.Хь. Гъэмафэм цIыфхэр чыыхэхэзэ чэмхэр дэсэфых. Пчэдыжэ осэпсым шегъэжы-гъэу тыгъэм ышъо къэпIыфэ чэмхэр зыбгъэхъухэрэм шхъэ пэпчэ лэжыгъэ килограмм ептыгъэ фэдэу мэхъу еIошъ тхылъым итхагъ. Пчыхэ мэ-захэ охъуфэ сэгъэхъух. Мафэ-рэ жъаум чIэтых. Джа лъэ-хъанхэм чэм пэпчэ щэ кило-грамм 25-рэ кыкIэтэхы. Джы

Искусствэмрэ гукъэкIыжхэмрэ

ИорэдхэмкIэ кытхэт, тэгъэлъапIэ

ИорэдхэмкIэ, ымэкъэ IэтыгъэкIэ, ишылапгъэкIэ кытхэт композиторэу Андзэрэкъо Вячеслав. Игъонэмысэу идунай ыхъожьыгъэми, лъапкъ музыкальнэ искусствэм лъэужэу кыыхигъэнагъэр тарихым хэIуакIэрэп.

Музыкэр зыщагъэлъапIэрэ унагъом Андзэрэкъо Вячеслав 1942-рэ илээсым шылэ мазэм и 14-м кышыхъугъ, икIэлэцIыкIу-гъор Кошхъаблэ шыкIуагъ. Янэжъэу Гулэ пшынаоу щытыгъ. Музыкант цIэрылоу Хъагъэудж Мыхъамэт игъусэу Гулэ нысэщэ джэгумэ, пчыхъэзэхъахэм ордэшыгъохэр ащигъэжынчыщтыгъ. Андзэрэкъохэмрэ композиторэу Тхъабысым Умаррэ зэгъунэгъухэу Кошхъаблэ щыпсэуштыгъэх. Андзэрэкъо зэшыхэу Чеславрэ Вячеславрэ музыкэм нэмыкI сэнэхъат кыхахынэу фэягъэхэп.

Тхъабысым Умарэ иунэ кIохэзэ зэшыхэм лъапкъ искусствэм ишъэфхэм зыфагъасэщтыгъ. У. Тхъабысымым Чеславрэ Вячеславрэ къоджэ еджапIэм щыригъаджэщтыгъэх. 1959-рэ илээсым Андзэрэкъо Вячеслав Адыгэ театрэу ИофшишIэу регъажъ. Ордэ къеIо, спектаклэмэ, къэшIыгъо зэфэшъхъафмэ ахэлажъ.

Мыекъопэ музыкальнэ училищыр, Саратов къэралыгъо консерваториер В. Андзэрэкъом кыухыгъэх. Адыгэ пшынэм студентхэр фегъасэх, классым ордэ кышыхъуиорэ хорым пэцэныгъэ дызэрехъэ, музыкальнэ училищым идиректор игуадзэу пшъэрэлы хэы-

гъэхэр егъэцакIэх, Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ икIэлэцIыкIу еджапIэ идиректорэу загъэнафэм, пIуныгъэ ИофшишIэу зэрихъэрэм зыригъэушъомбгъугъ. ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ ИофшишIэху» зыфиIорэр кыфаусыгъ. Ансамблэу «Орэдым» пэцэныгъэ дызэрихъэзэ лъапкъ искусствэм ныбжьыкIэхэр хицэщтыгъэх, адыгэ ордэхэр цIыфмэ нахыбэрэ зэхыхнхэм фэшI артист чъэпхыгъэхэр ансамблэм ИофшишIэн чанэу хигъэлажэщтыгъэх.

Андзэрэкъо Вячеслав иубилей концерт Адыгэ театрэу гъэшIэгъонэу зэрэщыкIогъагъэр сщыгъу-пшъэжырэп. Сэмэркъэур икIасэу зэрэщытыр кыыхыгъэщыгъэ, зэфэхысыжыгъэр ышIыгъагъэх. Лъапкъ музыкальнэ искусствэм IупкIэу кытегушIэныр пшъэрэлы шъхъаIэу зыфилыгъэжыщтыгъ. Вячеславрэ ышнахыжъэу Чеславрэ ордэ кызэдалоу зэп зэрэпIэгъугъэхэр. Зы унагъом композитор цIэрыуитIу кызытыкIэ бэ узэгупшысэрэр.

— Мылькыу сэ сIэр, саужкIэ къэзгъанэ сшIоигъор лъапкъ искусствэм сиIахъэу хэсшIыхъэрэры, — кысидогъагъ Андзэрэкъо Вячеслав. — МэщбэшIэ Исхъакъ,

Жэнэ Кырымызэ, Цуекъо Джэхъфарэ, Емыж МулиIэт, нэмыкIэхми яусэмэ атехыгъэ ордэу сыусыгъэхэмкIэ цIыфмэ садэгущыIэу, сызыфаер къафэсIуатэу кысэщхъу.

«Сианэрэ жъуагъу», «Сигугъэдах», «СикIэсэ нагъу», «Кошхъаблэ иорэд», «Къэгъэгъэ Iэрам», «Сианыгъэ чыгу», «Тэтэжы сэгъасэ», фэшъхъафхэри В. Андзэрэкъом ыусыгъэх. Музыкэм зэ-лъапкыгъухэр зэфэшъхъэ, зэкъошныгъэр егъэпытэ. Ткъош республикэхэм яусакIомэ ныбджэгъуныгъэ адишIызэ, музыкальнэ произведение гъэшIэгъонхэмкIэ итворчествэ ыгъэбаигъ. Бэлыкъар Фэу-

сат игушылэмэ атехыгъэхэу «УнэгусыкIэта?», «Мэкъам», фэшъхъафхэри ыусыгъэх. Хорым пае «ОщнэIу заор» зэригъэфагъ. Лъапкъ шIэжъ тилэным фэшI музыкальнэ искусствэм щылэныгъэм чIыпIэу щыриIэм мэхъэнэ ин ритыщтыгъ.

КIэлэцIыкIуэхэмрэ ныбжьыкIэхэмрэ искусствэм хэщэгъэнхэм пае музыкэм епхыгъэ еджапIэхэм литературэу, музыкальнэ Iэм-псымэу ашагъэфедэрэм, кIэлэеджакIохэр фестивалхэм, зэнэкъокъухэм зэрахэлажэхэрэм лъыплъэщтыгъ, зэхэщэн Иофхэр нахышIоу гъэпсыгъэнхэ фаеу ылгытэщтыгъ.

Андзэрэкъо Вячеслав идунай ыхъожьыгъэми, ИофшIагъэу иIэр щылэныгъэм шылъагъэкIуатэ. Ащ ыусыгъэ ордэхэр Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Нэгъой Маринэ кыIохэ зыхъукIэ композиторыр нэгум кыкIегъэуцо. Артист гъэнэфагъэм ымакъэ телгытагъэу В. Андзэрэкъом ордэ ыусын ылъэкIыщтыгъ. Творческэ зэпхыныгъэхэр искусствэм шылажэрэмэ адырилагъ.

Лъапкыу зышыщым, ичIыгу гупсэ, шIульгъэу къабзэм афэусэныр шэнышIу фэхъугъагъ. Ти-адыгэ ордэхэр тикъуаджэхэм нахыбэрэ ащылунхэм мэхъэнэ ин ритыщтыгъ.

Сурэтым итыр: **Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ ИофшIэшхоу, композиторэу Андзэрэкъо Вячеслав.**

КIэлэцIыкIуэхэмрэ пIуныгъэмрэ

«Юностыр» зэIуакIапIэ хъугъэ

Краснодар краим футболымкIэ изэлухыгъэ зэнэкъокъухэм 1993 — 1998-рэ илээсхэм къэхъугъэ кIалэхэр ахэлажъэх. Аныбжъхэм ялтыгыгъэу кIэлэеджакIохэр купичэу гошыгъэх. ЕшIэгъумэ ащыщхэр Мыекъуапэ истадионыкIэу «Юностым» щэкIох.

1993 — 1994-рэ илээсхэм къэхъугъэ кIалэхэу футбол ешIэрэмэ тренер-кIэлэегъаджэу Александр Вольвач пэцэныгъэ адызэрехъэ. 1995 — 1996-рэ илээсхэм къэхъугъэ кIалэмэ япашэр Адыгеим ифутбол иветеранэу, опыт ин зилэ тренерэу Александр Пахомкиныр ары. 1997 — 1998-рэ илээсхэм къэхъугъэ кIалэхэр тренерэу Владимир Финьковым егъасэх. 1995 — 1996-рэ илээсхэм къэхъугъэ кIалэхэр дэгъоу зэрэшIэхэрэр кыдалыгъи, «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ, «Кубань» Краснодар илээсыбэрэ ащешIэгъэ Юрий Манченкэр зипэщэ командэри зэнэкъокъухэм ахагъэхъагъ.

Апэрэ зэIуакIэгъухэр гъэшIэгъонэу кIуагъэх. А. Вольвач зипэщэ командэр Курганинскэ ифутболистмэ 5:1-у атекIуагъ. Поселкэу Тульскэм футболист ныбжьыкIэхэр Сергей Белянкиным щегъасэх. В. Финьковымрэ С. Белянкинымрэ зипэщэ командэхэр 1:1-у зэдешIагъэх. А. Пахомкинымрэ Ю. Манченкэмрэ зипэщэ командэхэр джырзблагъэ зызэIокIэхэм, 2:1-у

А. Пахомкиным ыгъасэрэмэ текIо-ныгъэр кыдахыгъ.

— СтадионыкIэ зэрэфашIыгъэм тегъэгущIо, — еIо Адыгэ Республикэм футболымкIэ и СДЮШОР изавучэу Пэнэшъу Мыхъамодэ. — НахыпэкIэ Краснодар краим икыалэхэм ташешIэщтыгъ. Ахышэр зэрэфимыкIурэм кыыхэкIэу гъогу чыжъэ тытэхъан тымылэкIэуи уахътэ кыыхэкIыщтыгъ. Джы Краснодар краим икомандэхэр гъэшIэгъонэу тикъалэ истадионэу «Юностым» щызэдешIэх. Адыгеим и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан, Парламентымрэ Правительствэмрэ тафэраз, спорт псэуальтэу тфашIыгъэхэр кIэлэцIыкIуэхэмрэ ныбжьыкIэхэмрэ якIуапIэ хъугъэх.

Наркоманием, зекIокIэ дэйхэм кIэлэцIыкIуэхэмрэ ныбжьыкIэхэмрэ ащытыухъуменхэм, шэн дахэмэ афэдгъэсэнхэм фэшI физкультурэмрэ спортымрэ ямэхъанэ щылэныгъэм хэпшIыкIэу зыкышIэтыгъ. Тренер-кIэлэегъаджэмэ футболист дэгъухэр, лъэхъаным ищыкIэгъэ цыфхэр агъэсэнхэу ташэгугъы.

Мыекъуапэ икIэлэцIыкIу командэ-щыр стадионэу «Юностым» футбол щызэдешIэх.

Атлетикэ онтэгъур

Республикэм ибатырхэм атлетикэ онтэгъумкIэ язэнэкъокъухэр Мыекъуапэ зыщэкIохэм узыгъэгущIон Иофыгъохэр къахэщыгъэх. Къоджэ спортсменхэм ащыщхэм яухъазырыныгъэ зэрэагъахъорэм дакIоу, тренер-кIэлэегъаджэхэр кIэм лъэхъух, опыт пэрытыр нахышIоу кызыфагъэфедэу аублагъ.

Къуаджэм ибатырхэм къахэхъо

Яонтэгъугъэ елгытыгъэу купи 8-у спортсменхэр гошыгъагъэх. Апэрэ чIыпIэхэр анахыбэу кыдзыыхыгъэхэр Джамбэчые ибатырхэу тренер-кIэлэегъаджэу Чэмбэхъу Анзор ыгъасэхэрэр арых. Зы къуаджэ щапIугъэхэ УелIыкыо СултIан, кг 62-рэ, Чэужь Абрек, кг 69-рэ, Джымыкыо Айдемыр, кг 77-рэ, Бысыдж Тимур, кг 94-рэ, Адыгэ Республикэм ичемпион зэрэхъугъэхэм фэшI тафэгущIо. Куп зэфэшъхъафхэм ахэтхэу джамбэчые батырхэм апэрэ чIыпIэхэр кызырэддахыгъэхэм кыеушыкыаты тренер-кIэлэегъаджэу Чэмбэхъу Анзор къулайныгъэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэм Иоф зэрадишIэрэр, къоджэ спортсменхэм ясэнаушыгъэ кызыIуахыным фэшI IэпыIэгъу зэрафэхъурэр.

Кошхъаблэ шыщ кIалэхэу Езыгу Азэматрэ, кг 56-рэ, Сихъу Рэмэзанрэ, кг 85-рэ, АР-м ичемпион щытхъуцIэр кыдахыгъ. Мыекъуа-

пэ зыщагъасэ Игорь Ермиловымрэ, кг 105-рэ, Игорь Вороновымрэ, кг 105-м ехъу. НэбгыритIуми апэрэ чIыпIэхэр афагъэшъошагъэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым и МГГТК щеджэрэ Константин Холменкэм спортым имастер хъунымкIэ кандидатым ишапхъэхэр апэрэу ригъэкъугъэх.

— Кошхъаблэ, Улапэ, Мыекъуапэ, нэмыкIэхми Адыгеим изэнэкъокъухэр, турнирхэр ащызэхэтэщэх, — еIо АР-м атлетикэ онтэгъумкIэ и СДЮШОР идиректорэу, РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажэ Мэджидэ. — Физкультурэмрэ спортымрэ яшIуагъэкIэ ныбжьыкIэмэ нахышIоу талыIэсызэ, наркоманием тыпэуцу. Спорт псэуальэхэр къуаджэхэм къащызэIутэхых. АщкIэ спортымкIэ типэщэхэм тафэраз, зэхэщэн Иофхэр нахышIоу зэрэдгъэцэкIэщтхэм тыпиль.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.